

РОЗДІЛ 3. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК

ВПРОВАДЖЕННЯ БАЗЕЛЬСЬКИХ УГОД В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВИ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНИ

IMPLEMENTATION OF THE BASEL ACCORDS IN THE CONTEXT OF ENSURING THE FINANCIAL SECURITY OF THE BANKING SYSTEM: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND UKRAINE

Актуальність теми зумовлена нагальною потребою подальшої адаптації українського банківського законодавства до вимог Базельських угод в умовах безпрецедентних викликів, спричинених військовою агресією. Дослідження спрямоване на аналіз теоретико-практичних засад впровадження Базель III та IV, оцінку їх сучасного стану та потенційного впливу на фінансову безпеку банківської системи України. У роботі розглянуто еволюцію наукових підходів до оцінки ефективності Базельських угод, запропоновано авторське бачення оцінки їх імплементації в умовах підвищеної невизначеності. Висвітлено ключові проблеми та досягнення у формуванні ефективної системи фінансової безпеки банківського сектору з урахуванням нових ризиків. Обґрунтовано необхідність критичного оцінювання впливу Базельських угод на стійкість банківської системи України в контексті сучасних викликів. Окреслено перспективи подальших досліджень, зокрема в напрямку розробки адаптивних механізмів імплементації Базельських стандартів в умовах підвищеної волатильності.

Ключові слова: Базельські угоди, стандарти Базель III–IV, вимоги Базель III–IV, фінансова безпека банківської системи, банківський сектор.

Today, Ukraine's banking sector is operating under unprecedented challenges caused by military aggression, which has significantly affected the performance of the banking system. These challenges are superimposed on the effects of previous crises, including the COVID-19 pandemic, creating a complex set of risks to financial stability. Maintaining the resilience and stable functioning of the country's banking system remains a priority, as its vulnerability could lead to significant threats to the financial security of the country as a whole. Recent trends in Ukraine's banking sector, in particular the growth of non-performing assets, indicate the need to improve the mechanisms for ensuring resilience to destabilising factors. The key problem remains the imperfection of the legal mechanism of state regulation in the area of financial security. This is manifested in the unclear distribution of powers of state authorities, the lack of effective models for ensuring the public interest, insufficient responsibility of state authorities and businesses in crisis conditions, and the incomplete development of a risk management system in the financial sector. In this context, the further implementation of Basel III and IV standards, which are aimed at enhancing the resilience of the banking system by strengthening capital, liquidity and risk management requirements for banks, is of particular importance. Undoubtedly, the implementation of Basel III–IV provides an opportunity to ensure the following: strengthening resilience – new capital and liquidity requirements increase the ability of banks to withstand shocks; improving risk management – the implementation of new standards contributes to the improvement of risk management practices; harmonisation with international standards – ensures compliance of the Ukrainian banking system with global norms, which is important for international integration; adaptation to new challenges – updated standards take into account new risks, including cyber threats. Thus, the assessment of the implementation of the Basel Accords and their impact on the financial security of the banking system are becoming interrelated processes. They are aimed at enhancing the resilience and efficiency of Ukraine's banking sector in the face of difficult economic and geopolitical challenges. This synergy between national regulatory efforts and international standards.

Key words: Basel Accords, Basel III–IV standards, Basel III–IV requirements, financial safety of the banking system, banking sector.

УДК 336.71-049.5

DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.89-16>

Британ В.В.

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Державний податковий університет

Brytan Vadym

State Tax University

Постановка проблеми. В умовах глобальної економічної нестабільності та безпрецедентних викликів, спричинених військовими діями в Україні, впровадження Базельських угод набуває критичного значення для забезпечення фінансової безпеки банківської системи. Банківський сектор, як ключовий елемент фінансової інфраструктури, потребує інноваційних підходів до підвищення своєї стійкості та адаптивності.

Дослідження імплементації Базельських угод в контексті забезпечення фінансової безпеки банків в умовах воєнного стану є новітнім напрямком наукових розвідок в Україні. Існують суттєві прогалини в теоретико-методологічному підґрунті формування системи фінансової безпеки банківського сектору з урахуванням вимог Базельських угод та сучасних реалій. Зокрема, відсутні науково обґрунтовані концепції та механізми

впровадження Базельських стандартів в умовах підвищеної невизначеності. Точне визначення сутності та особливостей імплементації Базельських угод є ключовим для ефективної ідентифікації та управління ризиками. Поглиблене вивчення теоретичних та практичних аспектів цього процесу є необхідною передумовою для розробки дієвих механізмів захисту та ризик-менеджменту в банківському секторі, що відповідають сучасним викликам та сприяють зміцненню фінансової безпеки держави в цілому. Методологія дослідження включає комплексне застосування методів формалізації, економічної інтерпретації, декомпозиції, узагальнення, логічного аналізу, абстрагування, порівняння та аналогії, що дозволило провести всебічний аналіз проблематики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематика впровадження Базельських угод в контексті забезпечення фінансової безпеки банківської системи держави є предметом інтенсивного наукового дискурсу серед вітчизняних та зарубіжних дослідників. Ця тема набуває особливої актуальності в умовах глобальних економічних трансформацій та специфічних викликів, з якими стикається банківський сектор України. Вагомий внесок у розвиток теоретичних засад та практичних аспектів впровадження Базельських угод зробили такі вітчизняні вчені, як Науменкова С. [1], Дудукалова О. і Матвієнко Г. [2], Ткач Є. В. і Нікіфоров П. С. [3], Давиденко Н.М і Колодяжна В.О. [4], Клаус Шваб [5], Берріган Джон [6], Горанітіс Дімітріос [7] та інші. Їхні дослідження охоплюють широкий спектр питань – від аналізу регуляторних вимог до оцінки їх впливу на стійкість банківської системи. Зарубіжні дослідники значну увагу приділяють критичному аналізу ефективності Базельських стандартів у контексті глобальної фінансової стабільності. Їхні роботи підкреслюють необхідність адаптації міжнародних стандартів до специфіки національних економік. До прикладу, професор Клаус Шваб акцентує увагу на впливі четвертої промислової революції на фінансовий сектор [5]. Незважаючи на значний доробок науковців, чисельну кількість нормативно-правових документів та аналітичних звітів, оцінка впровадження Базельських угод в українському контексті залишається дискусійною. Зокрема, потребують подальшого дослідження питання адаптації міжнародних стандартів до реалій воєнного часу, вплив діджиталізації на банківську безпеку, а також розробка ефективних механізмів забезпечення фінансової стійкості в умовах підвищеної невизначеності.

Таким чином, подальша концептуалізація та емпіричне дослідження впровадження Базельських угод в Україні є критично важливими для формування ефективної системи забезпечення фінансової безпеки банківського сектору,

особливо в контексті сучасних глобальних викликів та національних особливостей. Разом із тим, на нашу думку, фінансову безпеку банківської системи можна визначити в цілому як комплексний динамічний стан національної в синергії із міжнародною банківською системою, який характеризується її здатністю забезпечувати стабільне, ефективне та надійне функціонування фінансового сектору, його інноваційність, протистояти внутрішнім та зовнішнім швидкозмінними та масштабним загрозам, підтримувати фінансову стабільність економіки, її активний розвиток в умовах Четвертої промислової революції ("Industry 4.0"), захищати інтереси всіх учасників фінансових відносин [8].

Постановка завдання. Мета статті полягає у комплексному дослідженні процесу впровадження Базельських угод в контексті забезпечення фінансової безпеки банківської системи України, з урахуванням сучасних глобальних викликів та національних особливостей.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Варто зупинитися коротко на історичному розвитку всім відомих Базельських угод, який почався у 1980-х рр. (по всьому тексту зміни роки на р.) у відповідь на потребу в складних методах управління ризиками та оцінки капіталу, що призвело до створення Базель I в 1988 р. У 2004 р. була представлена оновлена версія, Базель II, яка включала підвищені вимоги до капіталу з урахуванням ризиків та вдосконалені процедури розкриття інформації. В Європі Базель II був впроваджений через Директиву про капітальні вимоги (CRD), ухвалену ЄС у 2006 р. та запроваджену у 2008 р.. У відповідь на фінансову кризу 2008 р., BCBS розробив Базель III, що включав нові стандарти, які у 2014 р. були інтегровані в європейське законодавство через Регламент про капітальні вимоги (CRR) та CRD IV. Без сумніву варто підкреслити важливість активної роботи Базельського комітету (BCBS) щодо розбудови міцного глобального банківського фундаменту, особливо в контексті зростаючої геополітичної напруженості та економічної нестабільності. Впровадження змін до Базель III розпочалося 1 січня 2023 р. після відтермінування, передбачаючи поетапне застосування протягом наступних п'яти років. Базель III продовжує розвивати основні принципи, закладені в Базель II та Базель I, вносячи до них певні покращення. Нововведення Базель III торкнуться кожного банку, але масштаб впливу буде залежати від специфіки, розміру та географії діяльності банківських установ. Особливо важливим аспектом Базель III є вимога до фінансових інституцій збирати великі обсяги даних з усієї своєї діяльності для аналізу ризиків, забезпечення дотримання встановлених лімітів та регулярної звітності перед регуляторами для підтвердження відповідності [6; 7].

«Базель III: Завершення посткризових реформ» є кульмінацією тридцятирічного процесу гармонізації міжнародних банківських стандартів, спрямованою на зміцнення стабільності фінансової системи. Метод пов'язує суму капіталу з рівнем ризиків активних операцій банку через відношення власного капіталу до зважених за ризиком активів. Світова фінансова криза 2008 р. підкреслила необхідність переосмислення принципів регулювання фінансових ринків, посиливши роль держави у забезпеченні стабільності фінансового сектору. Однак базельська модель має прогалини в оцінці соціальних ризиків, особливо у споживчому та іпотечному кредитуванні. Сучасні дослідження підкреслюють необхідність інтеграції ESG-факторів у банківській моделі ризик-менеджменту для підвищення стійкості банківської системи та її позитивного впливу на суспільств [9].

Варто зупинитись на тому, що ключові оновлення в Базель IV охоплюють: удосконалений стандартизований підхід до кредитного ризику з чутливими до ризику вимогами до капіталу для портфелів із низьким рівнем дефолту; запровадження "output floor", що обмежує використання внутрішніх моделей банками для розрахунку вимог до капіталу; оновлена структура операційного ризику з єдиним стандартизованим підходом; новий стандартизований підхід до кредитного ризику (SA-CR) з детальнішою класифікацією ризиків та переглянутими ваговими коефіцієнтами; введення нового класу для спеціалізованих кредитних ризиків; модифікація підходів на основі внутрішніх рейтингів (IRB); новий клас ризику "PSE-RGLA" для суб'єктів державного сектору та місцевих органів влади; встановлення мінімальних рівнів для власних оцінок параметрів ризику (PD, LGD, EAD) в IRB моделях, за винятком суверенних ризиків; заміна поточної структури операційного ризику новим стандартизованим підходом. Додатково, Базель IV посилює вимоги до розкриття інформації, включає нові підходи до оцінки ринкового ризику (FRTB) та вводить більш жорсткі вимоги до великих експозицій. Ці зміни спрямовані на підвищення стійкості банківської системи та зменшення системних ризиків [2; 10; 11].

Базель III-IV представляє собою міжнародний регулятивний стандарт, спрямований на мінімізацію ризиків у банківському секторі, посилення контролю та нагляду, а також підвищення стійкості банківської системи до різноманітних шоків. Для досягнення цих цілей, Базель III-IV ґрунтується на п'яти ключових принципах: підвищені мінімальні вимоги до капіталу та ліквідності – збільшує мінімальний обсяг капіталу, необхідний для банків, та запроваджує нові стандарти ліквідності; процес наглядової перевірки та оцінки ризиків – вдосконалено механізми управління ризиками та капіталом на рівні цілого банку, включаючи стрес-тестування

та оцінку внутрішньої достатності капіталу; посилення вимог до розкриття інформації та ринкова дисципліна – від банків вимагається забезпечення більшої прозорості та розкриття інформації для підвищення ринкової дисципліни; макропруденційний нагляд та системні ризики – вводяться інструменти для оцінки та управління системними ризиками, включаючи контрциклічні буфери капіталу та додаткові вимоги до системно важливих банків; операційна стійкість та кіберзахист – зростаюча важливість операційних ризиків та кібербезпеки, вимагає від банків впровадження надійних систем управління операційними ризиками та захисту від кіберзагроз. Ці п'ять принципів разом формують комплексний підхід до регулювання банківської діяльності, що відповідає сучасним викликам та загрозам у фінансовому секторі.

Варто зазначити, що найбільше країн додержуються стандартів Базель у вимогах до капіталу, ліквідності та левериджу. Надзвичайно мала частка країн, які розробили стандарти по крипто активам, а також ще дуже мало країн впровадили нові вимоги до розкриття інформації [2; 7; 12; 13]. Що, як ми припускаємо, є частково не прямим підтвердженням того, що банки повністю розуміють, що використовують різні «сірі» схеми для обслуговування клієнтів із, м'яко кажучи, не «чистою» репутацією, а тому їм потрібен час, щоб їх адаптувати або знайти альтернативні джерела доходів, які доведеться втратити.

Global Finance щорічно складає рейтинг найбільших банків світу за розміром активів, охоплюючи понад 1000 банків станом на 2023 р. Рейтинг базується на довгострокових рейтингах в іноземній валюті від Fitch Ratings, Standard & Poor's та Moody's Investors Service, враховуючи нові критерії, такі як стійкість до кіберзагроз та ESG-показники. Компанія також презентує розширений рейтинг 150 найбезпечніших банків світу. Глобальне визнання Базельських угод підтверджується їх еволюцією, зокрема, поступовим запровадженням стандартів Базеля IV у 2023 р., спрямованих на посилення стійкості банківського сектору та вдосконалення управління ризиками. Згідно з останніми даними рейтингу World's Safest Banks за 2023 р., банки Західної Європи продовжують домінувати у верхніх позиціях. Однак, спостерігається певна зміна в розподілі місць: Німеччина, Швейцарія, Нідерланди, Норвегія та Швеція тепер займають вісім з 10 найкращих місць (замість дев'яти), що свідчить про незначне зниження їхніх позицій; загальна кількість банків з цих країн у ТОП-150 зросла до 45 позицій (порівняно з 42 в ТОП-100 раніше), що вказує на збереження їхньої сильної позиції в глобальному банківському секторі; Франція зберігає лідерство в регіоні, збільшивши свою присутність до 11 банків у ТОП-150; варто відзначити зростання

присутності азійських банків у рейтингу, особливо з Сінгапуру, Японії та Південної Кореї, що відображає зміщення глобального економічного балансу; американські банки також покращили свої позиції, зокрема завдяки впровадженню передових технологій та поліпшенню показників капіталізації. Ці зміни в рейтингу відображають глобальні тенденції в банківському секторі, включаючи зростаючу роль технологій, посилення регуляторних вимог та зміни в глобальному економічному ландшафті. Вони також підкреслюють важливість постійної адаптації банків до нових викликів, таких як кібербезпека, кліматичні ризики та цифрова трансформація [14].

Банки з іноземним капіталом позитивно впливають на фінансову безпеку української банківської системи, впроваджуючи сучасні підходи до корпоративного управління та ризик-менеджменту, базовані на стандартах Базеля I–IV. Це стимулювало модернізацію вітчизняних банків, підвищуючи їх конкурентоспроможність та стійкість системи до зовнішніх шоків. Банки з іноземним капіталом мають перевагу в залученні капіталу для докапіталізації, хоча це може призвести до його відтоку в кризові періоди. Різниця у спрямованості кредитування між іноземними та українськими банками зменшується. Сучасні дослідження підкреслюють необхідність балансу між іноземним та національним капіталом для забезпечення стабільності та ефективності банківської системи. Зростає роль цифровізації та фінтех-рішень, що впливає на підвищення фінансової інклюзії та ефективності банківського сектору [3].

Актуалізовані основні заходи Базельського комітету III–IV щодо удосконалення механізму банківського нагляду та впливу на фінансову безпеку банків включають: регулятивний капітал: підвищення якості та кількості капіталу через єдині стандарти, контрциклічні буфери та удосконалену оцінку ризиків; ліквідність: впровадження коефіцієнтів покриття ліквідності (LCR) та чистого стабільного фінансування (NSFR), розробка стрес-тестів; управління ризиками: впровадження інтегрованої системи, посилення корпоративного управління, удосконалення оцінки операційних ризиків; прозорість: розширення вимог до розкриття інформації про ризики, капітал та ESG-фактори; цифрова стійкість: впровадження стандартів кібербезпеки та планів безперервності цифрових операцій; кліматичні ризики: інтеграція оцінки кліматичних ризиків у систему управління ризиками; операційна стійкість: забезпечення безперервності критичних банківських функцій в умовах стресу [13; 15; 16; 17; 18; 19; 20; 21].

Національний банк України у 2020 р. оприлюднив етапи запровадження оновлених регуляторних вимог до банків на 2021–2024 рр. Перед введенням усіх запланованих вимог до капіталу НБУ

провів ретельний аналіз післякризового стану банківської системи, включаючи оцінку якості активів. За його результатами було визначено готовність банківського сектору до нових вимог та встановлено відповідні перехідні періоди. Однак, у контексті сучасних викликів, прагнення України до гармонізації законодавства з Базельськими угодами не призвело до очікуваного підвищення захисту банків, їх вкладників і кредиторів. Події після 2014 р. виявили обмеження ефективності концепцій Базельських угод в українських реаліях, що призвело до збільшення кількості банків у стані банкрутства. Причинами такого результату є частковий перехід на вимоги Базеля III, недостатня капіталізація банків та неповна імплементація норм у законодавство. Основною перешкодою стала відсутність повноцінного впровадження заявлених норм та концепцій. Незважаючи на «чистку» банківської системи, яка призвела до виходу з ринку понад 90 банків, установи, що вижили, адаптуються та відновлюють кредитування. Це відкриває перспективи для створення в Україні сприятливих правових умов підвищення капіталізації банків та закріплення необхідних коефіцієнтів стабільного фінансування економіки. Сучасні дослідження вказують на необхідність адаптації міжнародних стандартів до специфіки української економіки, посилення нагляду за системно важливими банками та впровадження інноваційних підходів до управління ризиками, включаючи стрес-тестування та аналіз сценаріїв економічних шоків [9].

Підвищення вимог до капіталу є загальною тенденцією. Тому важливо розглянути досвід окремих країн впровадження нових регуляторних стандартів. Опитування Ernst & Young показує значні розбіжності в готовності та підходах до впровадження принципів Базель III, оскільки регулятори посилюють зазвичай контроль тільки після банкрутства банків в країні. Реалізація капітальних реформ стає все складнішою та дорожчою, а дані та технології називають двома головними проблемами. Існує така ж широка згода, підтверджена Групою керуючих, керівників і нагляду, щодо критичної важливості впровадження всіх аспектів Базель III у повному обсязі, послідовно та якнайшвидше для всіх країн. Певна напруженість відображається в різних підходах регуляторів до завершення оновлень Базельської бази. ЄС – у 2021 р., Великобританія та Сполучені Штати опублікували свої плани впровадження Базель III у листопаді 2022 р. та серпні 2023 р. Вже зараз можна побачити деякі відмінності між реалізаціями Базеля в ЄС і США. ЄС вирішив транспонувати правила Базеля III дуже широко, прийнявши перехідні положення, щоб врахувати особливості ЄС і продовжить застосовувати всі пруденційні правила Базеля до приблизно 4500 кредитних установ, які працюють

у 27 державах-членах. США, розширюючи сферу застосування, застосовуватимуть міжнародні стандарти до менш ніж 40 банків. Крім того, США, повністю заборонили використання внутрішніх моделей кредитних ризиків. Однак США більше відхиляються від Базельських стандартів в інших частинах, наприклад у вимогах до капіталу для ринкового ризику. Британські банки зі значним відривом випереджають європейські та американські банки у підготовці до відповідності вимогам Базеля III. Однак серед країн найбільшого успіху у впровадженні стандартів Базель досягла Канада. Витрати на дотримання нормативних вимог зростають, і витрати, за оцінками, досягнуть 7 мільярдів фунтів стерлінгів на ринку Великобританії та Європи. Однак, незважаючи на прогрес, опитування також виявило, що 83 % банків Великобританії та 67 % європейських банків ще не визначилися зі своїм підходом до розподілу впливу на капітал стандартизованого мінімального рівня, встановленого реформами Базеля III – основної вимоги положення. Очікується, що навряд чи стандартизований рівень буде застосований у США. Якість і доступність даних, необхідних для дотримання Базеля III, було визначено як найважливішу проблему для впровадження реформ для 60 % банків Великобританії, які були піддані моніторингу, і 33 % європейських банків. Американські банківські регулятори розробили стратегії впровадження нових, суворіших капітальних норм для провідних кредитних організацій країни, внаслідок чого шість найбільших банків могли б зіткнутися з необхідністю резервувати додаткові мільярди доларів для покриття потенційних збитків. Регуляторні органи повідомили, що банки матимуть час до початку 2028 р. для повного дотримання цих вимог. Федеральна резервна система США, Управління контролю за валютою та Федеральна корпорація зі страхування депозитів запропонували ці правила, що стосуватимуться банків з активами понад 100 мільярдів доларів. Це стане найзначнішим кроком регуляторів за останнє десятиліття з метою посилення фінансової стабільності. Нові норми встановлюють галузевий стандарт для оцінки кредитного ризику та інших видів діяльності, вимагаючи від банків застосувати більш обережний підхід до оцінки свого ризику, що фактично зобов'язує їх мати більший капітальний резерв. Також це спрямовано на узгодження американських стандартів з міжнародними нормами, зокрема Базель III. В середньому, капітальні вимоги для так званих глобальних системно значущих банків збільшаться приблизно на 19 % [2; 6; 22; 23].

Висновки. Забезпечення фінансової безпеки банківської системи є ключовим фактором економічної безпеки України, особливо в контексті її відновлення та залучення інвестицій. Впровадження

вимог Базель III–IV в умовах воєнного стану стає новим напрямком наукових досліджень, що вимагає комплексного підходу. Ключові аспекти впровадження Базельських угод включають: посилення стійкості банків через нові вимоги до капіталу та ліквідності; вдосконалення практик ризик-менеджменту; гармонізація з міжнародними стандартами; адаптація до нових викликів, включаючи кіберзагрози; підвищення довіри до банківської системи. Необхідно в майбутньому розробити концептуальну модель оцінки ефективності впровадження Базельських угод з урахуванням специфічних ризиків та викликів України.

Подальші дослідження мають зосередитися на розробці ефективних стратегій зміцнення фінансової безпеки банківської системи в умовах поточних економічних та геополітичних викликів в контексті впровадження вимог Базель III–IV. Ці напрямки досліджень сприятимуть розробці ефективних стратегій зміцнення фінансової безпеки банківської системи України, що є критичним для забезпечення економічної стабільності та розвитку держави в умовах поточних викликів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Науменкова С. Базель I, II, III: розвиток підходів для зміцнення регуляторної основи. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. №12(177). 2015. С. 39–47. URL: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2016/04/177_5-1.pdf (дата звернення: 07.10.2024).
2. Дудукалова О., Матвієнко Г. Впровадження Базель III для збільшення стійкості банківської системи: особливості та нововведення. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск №59. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3393/3320> (дата звернення: 07.10.2024).
3. Ткач Є. В., Нікіфоров П. С. Вплив банків з іноземним капіталом на фінансову безпеку банківської системи України. *Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення – 2023*: матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції № 75 (м. Тернопіль (Україна) – м. Переворськ (Польща), 6–7 березня 2023 р.). 2023. С. 93–95. URL: http://konferenciaonline.org.ua/data/downloads/file_1680895112.pdf#page=93 (дата звернення: 07.10.2024).
4. Давиденко Н. М., Колодяжна В. О. Оцінювання фінансової безпеки банківської системи України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2020. Вип. 40. С. 51–58.
5. Klaus Schwab. The fourth industrial revolution: what it means and how to respond. *Foreign affairs*. 2015. URL: <https://www.foreignaffairs.com/world/fourth-industrial-revolution> (дата звернення: 07.10.2024).
6. Berrigan John. Basel III in the European Union. *International banker*. 2023. URL: <https://internationalbanker.com/banking/basel-iii-in-the-european-union> (дата звернення: 07.10.2024).

7. Goranitis Dimitrios. European Council: Implementation of the Basel III reforms. Deloitte. 2023. URL: <https://www2.deloitte.com/ro/en/pages/risk/articles/european-council-implementation-basel-iii-reforms.html> (дата звернення: 07.10.2024).

8. Британ В.В. Розвиток теоретичних засад сутності фінансової безпеки банківської системи. *Науковий погляд: економіка та управління*. № 3(87). 2024. С. 60–66. URL: http://www.scientificview.umsf.in.ua/archive/2024/3_87_2024/12.pdf (дата звернення: 07.10.2024).

9. Новіков В. Етична економіка як методологічний виклик постмодернізму. *Демографія та соціальна економіка*. 2024. № 1 (55). С. 3–21.

10. Latest updates on the banking package. European Commission. 2023. URL: https://finance.ec.europa.eu/news/latest-updates-banking-package-2023-12-14_en (дата звернення: 07.10.2024).

11. The development of Basel Accords, its European translation, and future directions. Raiffeisen Bank International. 2023. URL: <https://bank.rbiinternational.com/en/regulatory-fastlane/home/rbi-regulatory-fastlane/regulatory-learning1/General-Banking/Article-N8.html> (дата звернення: 07.10.2024).

12. Report on the 2023 banking turmoil. Bank for International Settlements (BIS) / Basel Committee on Banking Supervision (BCBS). Bank for International Settlements. 2023. URL: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d555.htm> (дата звернення: 07.10.2024).

13. Basel III standards newly adopted as of 30/09/2024 (2023) BIS. Bank for International Settlements. URL: <https://www.bis.org/temp/panels/smartembed5.htm?hasTabs=true&isResponsive=true&minWidth=500&midWidth=1100&url=https://dataviz.bis.org/t/MED/views/RcapBasel3ImplementationStatus/Overview?:isGuestRedirectFromVizportal=y&embed=y> (дата звернення: 07.10.2024).

14. World's Safest Banks 2023 – Global Top 100. Global Finance. 2023. URL: <https://gfmag.com/award/award-winners/worlds-safest-banks-2023-global-100/> (Access date October 07, 2024).

15. Basel Committee on Banking Supervision. Principles for operational resilience. Bank for International Settlements. March 2021. P.12. URL: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d516.pdf> (дата звернення: 07.10.2024).

16. Guide on climate-related and environmental risks. Supervisory expectations relating to risk management and disclosure. European Central Bank. 2020. P.54. URL: <https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssm.202011finalguideonclimate-relatedandenvironmentalrisks~58213f6564.en.pdf> (дата звернення: 07.10.2024).

17. Global financial stability report: safeguarding financial stability amid high inflation and geopolitical risks. International Monetary Fund. April 2023. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/GFSR/Issues/2023/04/11/global-financial-stability-report-april-2023> (дата звернення: 07.10.2024).

18. Ключка О. В., Богріновцева Л. М. До питання визначення сутності ризик-менеджменту в банках. *Актуальні проблеми економіки*. 2018. № 12. С. 134–141.

19. Davydenko N. Genesis of enterprise financial security. *Economic processes*

management: international scientific E-journal. 2015. № 2. URL: http://epm.fem.sumdu.edu.ua/download/2015_2/2015_2_3.pdf.

20. Ключка О., Богріновцева Л., Козій Н. Оцінка ефективності впровадження інноваційних технологій в діяльність вітчизняних банків під впливом цифрової трансформації фінансового ринку. *Економіка та суспільство*. 2024. №62. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3908/3831> (дата звернення: 07.10.2024).

21. Ключка О.В., Богріновцева Л.М., Федорчук Н.М. Особливості використання сучасних банківських продуктів та технологій в діяльності банків як суб'єктів фінансового ринку. *Актуальні проблеми економіки*. 2023. № 12(270). С. 86–93. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2023/12/12.23._topic_Olha-V.-Kliuchka-Liudmyla-M.-Bohrinovtseva-Natalia-%D0%9C.-Fedorchuk-86-93.pdf (дата звернення: 07.10.2024).

22. Report on the 2023 banking turmoil. Bank for International Settlements (BIS) / Basel Committee on Banking Supervision (BCBS). 2023. URL: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d555.htm> (дата звернення: 07.10.2024).

23. Regulators announce 'Basel III endgame' rules for large US banks. Financial Times. 2023. URL: <https://www.ft.com/content/d4d15a2a-1568-47db-bd29-937a478dc768> (дата звернення: 07.10.2024).

REFERENCES:

1. Naumenkova S. (2015) Bazel I, II, III: rozvytok pidkhodiv dlia zmitsnennia rehuliatornoi osnovy [Basel I, II, III: developing approaches to strengthen the regulatory framework]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*, no. 12(177), pp. 39–47. Available at: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2016/04/177_5-1.pdf (accessed October 07, 2024).

2. Dudukalova O., Matvienko H. (2024). Vprovadzhennia Bazel III dlia zbilshennia stiikosti bankivskoi systemy: osoblyvosti ta novovvedennia [Implementation of Basel III to increase the stability of the banking system: features and innovations]. *Економіка та суспільство*, vol. 59. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3393/3320> (accessed October 07, 2024).

3. Tkach Ye. V., Nikiforov P. S. (2023) Vplyv bankiv z inozemnym kapitalom na finansovu bezpeku bankivskoi systemy Ukrainy [The influence of banks with foreign capital on the financial security of the banking system of Ukraine]. *Informatsiine suspilstvo: tekhnolohichni, ekonomichni ta tekhnichni aspekty stanovlennia – 2023: materialy Mizhnarodnoi naukovoï internet-konferentsii #75 (m. Ternopil (Ukraine) – m. Perevorsk (Polshcha), March 6–7, 2023)*, pp. 93–95. Available at: http://konferenciaonline.org.ua/data/downloads/file_1680895112.pdf?page=93 (accessed October 07, 2024).

4. Davydenko N.M., Kolodiazna V.O. (2020) Otsiniuvannia finansovoi bezpeky bankivskoi systemy Ukrainy [Assessment of the financial security of the banking system of Ukraine.]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriia «Ekonomiczni nauky»*, vol. 40, pp. 51–58.

5. Klaus Schwab (2015). The fourth industrial revolution: what it means and how to respond. *Foreign affairs*. Available at: <https://www.foreignaffairs.com/world/fourth-industrial-revolution> (accessed October 07, 2024).
6. Berrigan John (2023). Basel III in the European Union. *International banker*. Available at: <https://internationalbanker.com/banking/basel-iii-in-the-european-union> (accessed October 07, 2024).
7. Goranitis Dimitrios (2023). European Council: Implementation of the Basel III reforms. Deloitte. Available at: <https://www2.deloitte.com/ro/en/pages/risk/articles/european-council-implementation-basel-iii-reforms.html> (accessed October 07, 2024).
8. Brytan V.V. (2024) Rozvytok teoretychnykh zasad sutnosti finansovoi bezpeky bankivskoi systemy [Development of the theoretical foundations of the essence of financial security of the banking system]. *Naukovyi pohliad: ekonomika ta upravlinnia*, no. 3(87), pp. 60–66. Available at: http://www.scientificview.umsf.in.ua/archive/2024/3_87_2024/12.pdf (accessed October 07, 2024).
9. Novikov V. (2024) Etychna ekonomika yak metodolohichni vykyk postmodernizmu [Ethical economy as a methodological challenge of postmodernism]. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika*, no. 1 (55), pp. 3–21.
10. Latest updates on the banking package (2023). European Commission. Available at: https://finance.ec.europa.eu/news/latest-updates-banking-package-2023-12-14_en (accessed October 07, 2024).
11. The development of Basel Accords, its European translation, and future directions (2023). Raiffeisen Bank International. Available at: <https://bank.rbiinternational.com/en/regulatory-fastlane/home/rbi-regulatory-fastlane/regulatory-learning1/General-Banking/Article-N8.html> (accessed October 07, 2024).
12. Report on the 2023 banking turmoil. Bank for International Settlements (BIS) / Basel Committee on Banking Supervision (BCBS) (2023). Bank for International Settlements. Available at: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d555.htm> (accessed October 07, 2024).
13. Basel III standards newly adopted as of 30/09/2024 (2023) BIS. Bank for International Settlements. Available at: <https://www.bis.org/temp/panels/smartembed5.htm?hasTabs=true&isResponsive=true&minWidth=500&midWidth=1100&url=https://dataviz.bis.org/t/MED/views/RcapBasel3ImplementationStatus/Overview?:isGuestRedirectFromVizportal=y&:embed=y> (accessed October 07, 2024).
14. World's Safest Banks 2023 – Global Top 100 (2023). Global Finance. Available at: <https://gfmag.com/award/award-winners/worlds-safest-banks-2023-global-100/> (accessed October 07, 2024).
15. Basel Committee on Banking Supervision (2021). Principles for operational resilience. Bank for International Settlements, p. 12. Available at: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d516.pdf> (accessed October 07, 2024).
16. Guide on climate-related and environmental risks (2020). Supervisory expectations relating to risk management and disclosure. European Central Bank, p. 54. Available at: <https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssm.202011finalguideonclimate-relatedandenvironmentalrisks~58213f6564.en.pdf> (accessed October 07, 2024).
17. Global financial stability report: safeguarding financial stability amid high inflation and geopolitical risks (2023). International Monetary Fund. Available at: <https://www.imf.org/en/Publications/GFSR/Issues/2023/04/11/global-financial-stability-report-april-2023> (accessed October 07, 2024).
18. Kliuchka O. V., Bohrinovtseva L. M. (2018) Do pytannia vyznachennia sutnosti ryzyk-menedzhmentu v bankakh [On the issue of defining the essence of risk management in banks]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 12, pp. 134–141.
19. Davydenko N. (2015) Genesis of enterprise financial security. *Economic processes management: international scientific E-journal*, no. 2. Available at: http://epm.fem.sumdu.edu.ua/download/2015_2/2015_2_3.pdf. (accessed October 07, 2024).
20. Kliuchka O., Bohrinovtseva L., Kozii N. (2024) Otsinka efektyvnosti vprovadzhennia innovatsiinykh tekhnolohii v diialnist vitchyznianskykh bankiv pid vplyvom tsyfrovoi transformatsii finansovoho rynku [Evaluation of the effectiveness of the implementation of innovative technologies in the activities of domestic banks under the influence of the digital transformation of the financial market]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 62. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3908/3831> (accessed October 07, 2024).
21. Kliuchka O.V., Bohrinovtseva L.M., Fedorchuk N.M. (2023). Osoblyvosti vykorystannia suchasnykh bankivskykh produktiv ta tekhnolohii v diialnosti bankiv yak subiektiv finansovoho rynku [Peculiarities of the use of modern banking products and technologies in the activities of banks as subjects of the financial market]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 12(270), pp. 86–93. Available at: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2023/12/12.23._topic_Olha-V.-Kliuchka-Liudmyla-M.-Bohrinovtseva-Natalia-%D0%9C.-Fedorchuk-86-93.pdf (accessed October 07, 2024).
22. Report on the 2023 banking turmoil. Bank for International Settlements (BIS) / Basel Committee on Banking Supervision (BCBS). (2023) Available at: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d555.htm> (accessed October 07, 2024).
23. Regulators announce 'Basel III endgame' rules for large US banks (2023). Financial Times. Available at: <https://www.ft.com/content/d4d15a2a-1568-47db-bd29-937a478dc768> (accessed October 07, 2024).